

Силабус курсу
Актуальні проблеми інтерпретації історії української
літератури

Освітній ступінь – магістр

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність: 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

Освітньо-професійна програма «Українська мова і література»

Рік підготовки – 2, семестр – 3

Компонент освітньої програми: вибіркова дисципліна

Кількість кредитів – 3

Дні занять: середа, 11.05-14.05, ауд. 60

Консультації: вівторок, 14.05, ауд. 81

Мова викладання: українська

Керівник курсу

кандидат філологічних наук, доцент Скуратко Тетяна Миколаївна

Контактна інформація: tanyabidov@gmail.com

Опис дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Актуальні проблеми інтерпретації історії української літератури» – формувати у студентів розуміння закономірностей розвитку української літератури як естетичного феномену й суспільного явища; розвивати креативний, інтелектуальний та професійний потенціал майбутнього філолога, його професійні навички; формувати читацькі компетентності аналізу поетичних та прозових текстів; ознайомити із філософсько-теоретичними основами стильових течій і напрямів; подати специфіку та проблематику фольклорно-літературних взаємозв'язків, вивчення питання рецепції та інтерпретації фольклорних образів та мотивів у творах української художньої літератури; формувати у студентів фундаментальні уявлення про інтерпретацію художнього твору з позицій різних методологій, комплексний літературознавчий аналіз художніх творів, засоби реалізації поетикальних властивостей художніх текстів українських митців; формувати загальні та фахові компетентності філолога:

- здатність формулювати нові гіпотези та вирішувати наукові задачі в галузі літературознавства, підбирати відповідні методи для їх розв'язання; володіння основними поняттями й методами літературного дослідження та вміння застосовувати їх на практиці;
- здатність використовувати профільні знання в галузі літературознавства для оцінки сучасного літературного процесу в Україні та світі, теоретико-літературних узагальнень, воокремлення тенденції розвитку мистецтва, розуміння феномену естетичного в усній та писемній традиції.

Зміст навчальної дисципліни розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців у сфері філології, норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

Навчальний контент

Теми	Результати навчання
------	---------------------

<p>Тема 1. Література як діалог. Спадщина М. М. Бахтіна. Поняття літератури як діалогу світових культур.</p>	<p>Уміти відібрати і проаналізувати джерела, в яких осмислюється проблема; проектувати та здійснювати емпіричні дослідження; проєвляти творчі здібності під час досліджень; використовувати набуті знання з літературознавства для вибору оптимальних шляхів аналізу художніх чи фольклорних творів, критичних праць; підготувати доповідь, наукову статтю.</p> <p>Уміти застосовувати наукову спадщину видатних вчених-філологів: засад історичної поетики, внутрішнього змісту та емоційно-чуттєвої природи слова, форми та змісту художнього твору.</p>
<p>Тема 2. Літературна система. Літературна комунікація.</p>	<p>Уміти, виходячи з мети спостереження та властивостей об'єкта дослідження, обирати метод та розробляти план та методику спостереження; прогнозувати вплив різних факторів на якість результату.</p>
<p>Тема 3. Фольклорно-літературні взаємозв'язки. Загальнокультурологічні та історичні аспекти наукового осмислення фольклорно-літературних зв'язків в українській літературі. Рецепція фольклорних та міфологічних мотивів у творчості українських митців.</p>	<p>Володіти методиками ідентифікації фольклорних запозичень у літературних творах, а також прийомами дослідження результатів впливу фольклору на літературу; аналізувати сутність та пара метри взаємодії фольклору окремих художніх творів; крізь призму дослідження фольклоризму літератури вміти «дешифрувати» її «національний код».</p> <p>Знати відмінності та типологічні аналогії між професійною літературою та усною народною творчістю; шляхи переосмислення міфологічних мотивів та образів у художній літературі (рецепція та інтерпретація).</p>
<p>Тема 4. Сміхова культура і українська література. Карнавалізація. Роль народності в карнавальному мистецтві (М. Гоголь, В. Винниченко, Гео Шкурупій, І. Драч тощо).</p>	<p>Уміти використовувати набуті знання з літературознавства для вибору оптимальних шляхів аналізу художніх чи фольклорних творів, критичних праць. Знати особливості карнавалізації; уміти визначати прийоми карнавалізації та види комічного у художньому тексті.</p>
<p>Тема 5. Текст. Паратекст. Метатекст. Гіпертекст. Інтертекст. Ідея чужого слова в художньому тексті.</p>	<p>Уміти застосовувати профільні знання у підготовці до уроку; аналізувати підручники, посібники; формулювати свої наукові спостереження, оприлюднювати результати наукових пошуків в усній та письмовій формі, уміння вести наукові дискусії та толерантно спростовувати хибні чи недостатньо вмотивовані гіпотези.</p>
<p>Тема 6. Літературна орієнталістика – шлях художнього пізнання й осягнення східних культурних та літературних реалій. Спадкоємність орієнтальних традицій в українській літературі. Екзотичні орієнтальні реалії в поезії українських романтиків. Східні</p>	<p>Уміння виокремлювати та аналізувати риси орієнтальності та орієнталізму у творчості українських письменників різних епох і літературних напрямів з урахуванням ступеню осягнення східних традицій на філософському, ідеологічному та естетичному рівні.</p>

<p>мотиви у творчості М. Коцюбинського, М. Вороного, А. Кримського, Лесі Українки. І. Франко як перекладач і коментатор «Махабхарати», буддійських текстів, літератури про буддизм. Східна образність і «буддійські» вірші в контексті збірок «Зів'яле листя», «Мій Ізмарагд», «Давнє й нове». Художня інтерпретація арабських сюжетів у казках «Абу-Касимові капці», «Коваль Бассім». Жанр рубай у творчості Д. Павличка. Східна образність та її функції в ліриці Л. Костенко та І. Драча.</p>	
<p>Тема 7. Наратологічний дискурс української літератури. Наратив і наративність. Подієвість. Функціональність. Естетичність. Категорія автора і читача. Історія дослідження форм оповіді в українському літературознавстві. Вивчення форм оповіді в літературознавчих працях І. Франка, О. Білецького, І. Денисюка, Н. Крутікової та ін. Дослідження форм художнього викладу М. Легкого на матеріалі малої прози І. Франка. Праці проф. М. П. Ткачука та інших сучасних дослідників. Наратологічний словник О. Ткачука.</p>	<p>Володіти знаннями з історії наратології, ключовими положеннями концепцій провідних наратологів зарубіжного та українського літературознавства. Уміти виявляти та простежувати особливості комунікативного зв'язку «автор-оповідач-читач». Володіти навиками наратологічного прочитання художніх текстів та аналізу складових викладової структури творів різних жанрів.</p>
<p>Тема 8. Розвиток стильових систем в українській літературі. Теоретичний аспект розвитку стильових систем в Європі та в Україні. Основні теоретичні поняття та їхня співвіднесеність: літературний процес, літературний напрям, зміст, форма, метод і стиль. Стильові пошуки української новітньої літератури.</p>	<p>Уміти аналізувати художні твори за приналежністю до певних стилів: символізму, імпресіонізму, неоромантизму, неореалізму, експресіонізму, сюрреалізму, футуризму, постмодернізму; орієнтуватися в стильовому розмаїтті української літератури в її естетичному, історичному, соціокультурному, філософському вимірі; з'ясовувати вплив філософських концепцій на формування стильового розмаїття української літератури.</p>

Формування програмних компетентностей

Індекс у матриці ОНП	Програмні компетентності
ЗК 1	Здатність до узагальнень, абстрактного мислення, поєднання аналізу та синтезу для розуміння процесів та явищ у галузі літературознавства, уміння чітко встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.
ЗК 2	Здатність формулювати нові гіпотези та вирішувати наукові задачі в галузі літературознавства, підбирати відповідні методи для їх розв'язання; володіння основними поняттями й методами літературного дослідження та вміння застосовувати їх на практиці.
ЗК 3	Здатність працювати в команді, вести наукові дискусії, переконувати та впливати на інших учасників колективу; уміння знаходити компромісні

	рішення й брати на себе відповідальність за їх втілення.
ФК 6	Здатність використовувати профільні знання в галузі літературознавства для оцінки сучасного літературного процесу в Україні та світі, теоретико-літературних узагальнень, воокремлення тенденції розвитку мистецтва, розуміння феномену естетичного в усній та писемній традиції.
	Програмні результати навчання
ПРН 1	Здатність відібрати і проаналізувати попередні джерела, в яких осмислюється проблема; проектувати та здійснювати емпіричні дослідження; проєвляти творчі здібності під час досліджень; використовувати набуті знання з літературознавства для вибору оптимальних шляхів аналізу художніх чи фольклорних творів, критичних праць; підготувати доповідь, наукову статтю.
ПРН 3	Здатність застосовувати профільні знання у підготовці до уроку; аналізувати підручники, посібники.
ПРН 8	Здатність вміти, виходячи з мети спостереження та властивостей об'єкта дослідження, обирати метод та розробляти план та методику спостереження; прогнозувати вплив різних факторів на якість результату.

Літературні джерела

Астаф'єв О. Г. Орнаменти слова: Розвідки, статті, рецензії. Київ Дрогобич: Посвіт, 2011. 406 с.

Астаф'єв О. Образ і знак. Українська емігрантська поезія у структурно-семіотичній перспективі. К.: Наукова думка, 2000. 96 с.

Астаф'єв О. Г. Трансформація класичного тексту як наративна стратегія масової літератури. література і паралітература: де межа? К.: ВПЦ «Київський університет», 2011. Вип. 4. С. 43 – 51.

Бровко О. О. Новела в структурі української прози: модифікації та функції: монографія. Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2011. 400 с.

Залеська-Онишкевич Л. Текст і гра. Модерна українська драма. Львів: Літопис, 2009. 472 с.

Зборовська Н. Код української літератури: Проект психоісторії новітньої української літератури: монографія. Київ: Академвидав, 2006. 504 с.

Ільчук Л. П. Психоаналітична модель художньої творчості: досвід теоретичних модифікацій: монографія. Київ: НАКККіМ, 2013. 240 с.

Історія української літератури ХХ – поч. ХХІ ст. : у 3-х т. / За ред. В. І. Кузьменка. К.: Академвидав, 2014. Т. 1. 536 с.

Ковалів Ю. Історія української літератури. Кінець ХІХ – початок ХХ ст. К. : Академія, 2014. Т. 3. 472 с.

Квіт С. М. Основи герменевтики: навч. посіб. Київ: «КМ Академія», 2003. 192 с.

Мейзерська Т.С. Re-presence: відлуння Сходу в українській літературі ХІХ ст.: збірка наукових статей. Одеса: АстроПринт, 2009 . 155 с.

Мельник Я. Апокрифічний код українського письменства. Львів: Видавництво Укр. катол. ун-ту, 2017. 371 с.

Наєнко М. Художня література України: від міфів до модерної реальності. К.: ВЦ «Просвіта», 2008. 1064 с.

Особливості української історичної прози ХХ століття: Монографія / [Александрова Г. О., Богданова М. М., Мельникова Ю. О., Співак І. Е.]; автор передмови і науковий редактор Ю. І. Ковалів. Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2008. 226 с.

Потапенко Л. В., Праця Е. Саїда «Орієнталізм» в оцінці критиків і літературознавців. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія.* 2015. № 18. Т. 1. С. 99-102.

Потебня О. Думка й мова (фрагменти): Слово Знак Дискурс Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст, за редакцією Марії Зубрицької. Львів, 1996. ст. 23.

Працьовитий В. Національний характер в українській драматургії 20-х – початку 30-х років ХХ століття : Моногр. Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. 2-е вид., доповн. Л., 2004. 300 с.

Працьовитий В. Українська історична драма. Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Л. : Ліга-Прес, 2002. 174 с.

Працьовитий В. Українська історична драматургія : навч. посіб. Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Л., 2009. 209 с.

Працьовитий В. Образи-символи у драматургії Миколи Куліша. Сучасний погляд на літературу. Київ, 2000. Вип. 2. С. 116 – 130.

Працьовитий В. Проблема національного самоусвідомлення у комедії Миколи Куліша «Мина Мазайло». Наукові записки. Вип. 27. Серія: Філологічні науки (літературознавство). Кіровоград, 2000. С. 280 – 292.

Просалова В., Бердник О. Інтертекстуальність художнього тексту: текстотвірний і рецептивний аспекти: монографія. Донецьк: Норд-Прес, 2010. 354 с.

Сьомочкіна О. Рубаї в українській поезії: від канонізованої строфи до поліжанру. К.: КиМУ, 2005. 252 с.

Ткачук М. П. Українська література ХХ століття. Тернопіль: Медобори, 2014. 608 с.

Ткачук О. М. Наратологічний словник. Тернопіль: Астон, 2002. 173 с.

Тюпа В. Очерк современной нарратологии. М.: Критика и семиотика, 2002. Вып. 5. С. 5-31.

Ушкалов Л. Від бароко до постмодерну: есеї. Київ: Грані-Т, 2011. 552 с.

Філатова О. Автор і текст у системі соцреалізму: монографія. Миколаїв: Іліон, 2017. 244 с.

Філатова О., Казанжи О. Українська література 20 – 30-х років ХХ століття: основні тенденції розвитку й естетична стратегія: навч. посібн. Миколаїв: Іліон, 2013. 235 с.

Філатова О. С. Історія української літератури першої половини ХХ століття: навчально-методичні рекомендації. Миколаїв, 2016. 92 с.

Хороб С. Українська модерна драма кінця ХІХ – початку ХХ століття. Неоромантизм, символізм, експресіонізм. Івано-Франківськ: Плай, 2002.

Хороб С. Становлення експресіонізму в українській драмі. Слово – Образ – Форма: у пошуках художності. Ів.-Франківськ, 2000. С. 40.

Янковська Ж. Фольклоризм української романтичної прози: монографія. Львів: Українські технології, 2016. 610 с.

Політика оцінювання

- *Політика щодо дедлайнів та перескладання.* Роботи, які здано з порушенням термінів без поважних причин, буде оцінено на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модуля відбувається за наявності поважних причин.
- *Політика щодо академічної доброчесності.* Письмові роботи викладач перевіряє на наявність плагіату і допускає до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час модульних робіт та екзаменів заборонено (у т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволено використовувати лише під час онлайн-тестування (наприклад, у програмі MOODLE).
- *Політика щодо відвідування.* Відвідування занять є обов'язковим компонентом освітнього процесу. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, участь в представленні соціального проекту) навчання може відбуватися в онлайн-формі за погодженням із керівником курсу.

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Види оцінювання

% від остаточної оцінки

Тема 1	5
Тема 2	5
Тема 3	10
Тема 4	10
Тема 5	10
Тема 6	10
Тема 7	10
Тема 8	10
ІНДЗ (творчий проект)	20
Модульний контроль (теми 1-8) – завдання (тестового і творчого характеру)	10

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	задовільно
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом

До силабусу додано такі матеріали:

- 1) навчально-методичний комплекс (лекційний матеріал, завдання для практичних занять, сформульована тематика ІНДЗ, блок тестових завдань, завдання для модульного контролю);
- 2) електронний навчально-методичний комплекс у системі MOODLE.